

Regeringen föreslår ny organisation för finansiering av forskningen

Tre nya forskningsråd och en ny myndighet för finansiering av forskning och utvecklingsarbete ska inrättas.

Det föreslår regeringen i propositionen Forskning för framtiden.

Ett av de nya forskningsråden är Vetenskapsrådet, vars främsta uppgift blir att »ge stöd till grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom samtliga vetenskapsområden».

Vetenskapsrådet ska ersätta flera av dagens forskningsråd, bland annat det Medicinska forskningsrådet. Fler än hälften av dess styrelseledamöter ska utses av forskarsamhället genom ett elektorsförfarande.

Regeringen tänker sig att det inom Vetenskapsrådet ska finnas ämnesråd inom bland annat medicin, ett råd som ska ha ansvar för besluten om hur medlen ska fördelas. Det ska ansvara för

medicinsk forskning inklusive vårdvetenskap, odontologi och farmaci. Fler än hälften av ledamöterna ska utses av representanter för forskarsamhället.

Regeringen vill också ha ett områdesinriktat forskningsråd för sociala frågor och arbetsliv, som ska ta över uppgifterna från Socialvetenskapliga forskningsrådet och delar av det Rådet för arbetslivsforskning gör.

Ett områdesinriktat forskningsråd för miljö, lantbruk och samhällsplanering ingår också i paketet.

Särskild myndighet för forskning och utveckling

Dessutom vill regeringen ha en ny FoU-myndighet för behovsstyrd forskning och utvecklingsarbete till stöd för innovationssystemet och en hållbar utveckling och tillväxt.

Slutligen bör ett Forskningsforum inrättas med uppgift att verka för dialog och samverkan mellan forskare, forskningsfinansiärer, den offentliga sek-

torn, föreningsliv, fackliga organisationer och allmänhet, anser regeringen.

Inom ramen för Forskningsforums verksamhet ska man lyfta fram övergripande forskningspolitiska frågor som inte vilar på någon enskild finansiär. Exempel som ges är etiska aspekter, genusforskning, jämställdhet, forskning om hållbar samhällsutveckling, tvärvetenskapens villkor och möjligheter eller vetenskapskritiska perspektiv.

Regeringen förutsätter också att Forskningsforum utvecklar en modell för samverkan mellan arbetslivet och arbetslivsforskningen.

Regeringen vill ha de nya myndigheterna i arbete den 1 januari 2001.

Förslaget omfattar endast organisationen. Hur mycket pengar det kommer att handla om för den nya organisationen tas till exempel inte upp i propositionen. Till det och andra frågor kommer regeringen tillbaka i höst i den forskningspolitiska propositionen.

Tom Ahlgren

Organdonatorer föreslås få full ersättning för kostnader och förlorad inkomst

En person som donerar organ eller vävnader ska få full ekonomisk kompensation för sina kostnader och för förlorad arbetsinkomst. Ersättningen ska betalas av samhället.

Det anser Socialstyrelsen i ett remissvar till regeringen.

Bakgrunden till remissen är att både Riksförbundet för njursjuka och Landstingsförbundet uppvakttat regeringen om en lösning på ersättningsfrågan.

Håkan Gäbel, samordnare av transplantationer vid Socialstyrelsen, pekar på att det råder brist på organ från avlidna donatorer och därför kommer det sannolikt även i fortsättningen att behövas organ från levande givare, kanske till och med i ökande omfattning. Det är orimligt att dessa donatorer ska drabbas ekonomiskt, vilket sker idag, anser han.

Varje år donerar omkring 100 levande personer en njure, 10 ger bort en del av sin lever och cirka 200 donerar benmärg eller stamceller.

Njurar från levande givare har använts ända sedan man började utföra transplantationer i vårt land 1964.

Hittills har njurar från 2 000 levande givare använts. Överlevnadstiden för transplantatet är mer än dubbelt så lång om njuren kommer från en levande givare än om den kommer från en avliden.

Kan vara borta fem, sex veckor

Vid en njurtransplantation utreds den tilltänkte givaren mycket noggrant, vilket kräver att hon eller han är borta från sitt arbete någon eller några dagar i omgångar.

I samband med ingreppet kan donatorn bli kvar på sjukhuset i omkring en vecka. Det kan sedan ta upp till fem eller sex veckor innan hon kan börja arbeta igen.

Vid benmärgsdonation behöver givaren normalt ett par veckors sjukskrivning, medan det vid stamcellsdonation rör sig om några dagar.

Donationerna innebär räddade liv samt mycket stora ekonomiska besparingar för samhället, en enda njurtrans-

plantation sparar exempelvis in några miljoner kronor jämfört med dialys.

Innan sjuklönesystemet ändrades i början av 1990-talet fick donatorerna ekonomisk kompensation för inkomstbortfallet via försäkringskassan.

Sedan karensdagen infördes samtidigt som arbetsgivaren får stå för en stor del av sjukskrivningen har det blivit svårare att få ersättning. Många arbetsgivare vill inte betala sjuklön för någon som inte är sjuk.

Danmark förebild?

Såväl Riksförbundet för njursjuka som Landstingsförbundet har länge krävt att det införs enhetliga regler och att försäkringskassan ska täcka donatorernas kostnader.

Socialstyrelsen är alltså för en ersättning men har ännu inte tagit ställning till hur frågan ska lösas. Socialstyrelsen hänvisar emellertid till den danska lösningen, som bygger på att staten avsätter särskilda pengar för att ersätta levande organdonatorer.

Tom Ahlgren